

inum bæði áður en gagnasöfnun var lokið og eftir það. Hefur málinu verið frestað eftir ósk málsaðilja, sem gert hafa itrekaðar samkomulagstilraunir í málinu, en án árangurs.

Því dæmist rétt vera:

Framangreind krafa stefnanda, Landsbanka Íslands, (að upphæð kr. 354139.70) gangi í skuldaröð í búi Sildareinkasölu Íslands á undan tilteknum kröfum ríkissjóðs (kr. 260504.50 fyrir útflutningsgjöld, kr. 2711.92 fyrir fiskiveiðasjóðsgjöld og kr. 94.00 í lögtakskostnað), en standi að baki áðurnefndum forgangskröfum, að upphæð kr. 18283.74, skiptagjaldi í ríkissjóð, kr. 25475.95 og kröfu ríkissjóðs fyrir vangreiddan vörutoll, að upphæð kr. 14027.00. Ber þeim Lárusi Fjeldsted hrm. og Svavari Guðmundssyni útbússtjóra, skilanefndarmönnum í búi Sildareinkasölu Íslands, að taka búskiptin upp aftur og breyta útlutunargerð sinni í samræmi við framanritað.

Málskostnaður falli niður.

Dóminum ber að fullnægja innan 15 daga frá lögbirtingu hans að viðlagðri aðför að lögum.

Miðvikudaginn 23. júní 1943.

N. 42/1943. Tollstjórinn í Reykjavík f. h. ríkissjóðs

(Kristján Guðlaugsson)

gegn

Gunnari Guðjónssyni (Einar B. Guðmundsson).

Skattamál.

Dómur hæstaréttar.

Bjarni Pálsson, lögmannsfulltrúi í Reykjavík, hefur kveðið upp fógetaúrskurðinn.

Áfrýjandi hefur skotið máli þessu til hæstaréttar með stefnu 8. apríl þ. á. Krefst hann þess, að úrskurður fógeta verði felldur úr gildi og framkvæmd lögtaks heimiluð fyrir eftirstöðvum skattreiknings stefnda 1942, kr. 274429.00, auk dráttarvaxta. Svo krefst hann og málskostnaðar úr hendi stefnda fyrir báðum dómum eftir mati hæstaréttar.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða úrskurðar og málskostnaðar úr hendi áfrýjanda fyrir hæstarétti eftir mati dómsins.

Stefndi seldi fyrir hönd allra hluthafa í Eimskipafélaginu Ísafold h/f í októbermánuði 1941 öll hlutabréf þess félags Eimskipafélagi Íslands h/f. Runnu þannig allar eigur Eimskipafélagsins Ísafoldar h/f til Eimskipafélags Íslands h/f. Með greindri ráðstöfun slitu hluthafar Eimskipafélagsins Ísafoldar h/f félaginu á þann hátt, er segir í 42. gr. laga nr. 77 frá 1921. Samkvæmt 2. gr. laga nr. 20 frá 1942, sbr. d-lið 7. gr. laga nr. 6 frá 1935, telst til skattskylds arðs af hlutabréfum m. a. „úthlutanir við félagsslit umfram upphaflegt hlutafjárframlag, þ. e. nafnverð hlutabréfanna, og skiptir ekki máli í því sambandi, fyrir hvaða verð þau hafa verið seld eða keypt“. Eftir þessu ótvíræða og undantekningarlausu ákvæði verður að telja stefnda til skattskyldra tekna fé það, sem hann fékk af félagseigninni við slit félagsins umfram nafnverð hlutabréfa sinna. Ber því að taka til greina kröfu áfrýjanda, enda er upphæð lögtafskröfunnar ágreiningslaus.

Eftir þessum málsúrslitum ber stefnda að greiða áfrýjanda málskostnað fyrir báðum dómum, er þykir hæfilega ákveðinn samtals kr. 1200.00.

Því dæmist rétt vera:

Hinn áfrýjaði fógetaúrskurður er úr gildi felldur, og ber fógeta að framkvæma hið umbeðna lögtaf.

Stefndi, Gunnar Guðjónsson, greiði áfrýjanda, tollstjóranum í Reykjavík f. h. ríkissjóðs, samtals kr. 1200.00 í málskostnað í héraði og fyrir hæstarétti.

Dóminum ber að fullnægja að viðlagðri aðför að lögum.

Úrskurður fógetaréttar Reykjavíkur 3. marz 1943.

Við álagningu tekju- og eignarskatts og stríðsgróðaskatts árið 1942 lagði skattstjórinn í Reykjavík á gerðarþola, Gunnar Guðjónsson skipamiðlara, Smáragötu 7 hér í bæ, kr. 87072.40 í tekjuskatt, kr. 2432.00 í eignarskatt, kr. 186052.00 í stríðsgróðaskatt og kr. 4165.00 í lifeyrissjóðsgjald, eða samtals í þessi gjöld kr. 279721.40. Inn á skatta þessa greiðir gerðarþoli hinn 27. nóv. 1942 kr. 5652.40,

og hafði hann áður tilkynnt tollstjóranum í Reykjavík, að eftirstöðvarnar, kr. 274069.00, mundi hann ekki greiða án úrskurðar dómstólanna. Hinn 16. nóv. 1942 hafði tollstjórinn f. h. ríkissjóðs krafizt lögtaks hjá gerðarpóla fyrir eftirstöðvum þessum og auk þess fyrir námsbókagjaldi, kirkjugjaldi og kirkjugarðsgjaldi, en um þessi siðarnefnd gjöld er enginn ágreiningur, og var málið tekið fyrir í fyrsta sinn hinn 3. febrúar þ. á. og síðan sótt og varið hér fyrir réttinum og tekið til úrskurðar 25. sama mánaðar.

Umboðsm. gerðarbeiðanda gerir þær kröfur fyrir réttinum, að hið umbeðna lögtak nái fram að ganga fyrir allri kröfunni og að umbj. hans verði úrskurðaður hæfilegur málskostnaður og máls-sóknarlaun skv. reikningi eða mati réttarins. Umboðsm. gerðarpóla gerir þær réttarkröfur, að synjað verði um framgang lögtaks-ins og að gerðarbeiðandi verði úrskurðaður til að greiða umbj. hans málskostnað eftir mati réttarins.

Málavextir eru þessir:

Gerðarpóli var einn af stofnendum Eimskipafélagsins Ísafoldar h/f., og voru hlutabréf hans að nafnverði kr. 16000.00. Í október-mánuði árið 1941 selur gerðarpóli bréf þessi Eimskipafélagi Íslands h/f fyrir kr. 400000.00. Jafnframt seldu og aðrir hluthafar Eimskipafél. Ísafoldar h/f. sama aðilja bréf sín. Hinn 7. nóv. 1941 tilkynnir svo Eimskipafélag Íslands h/f. með auglýsingu í Lögbertingablaðinu, að þar eð það hafi keypt öll hlutabréf í Eimskipafélaginu Ísafold h/f., hafi það verið ákveðið, að siðarnefnt félag hætti störfum 15. okt. s. á., og óskist það því afmáð úr hlutafélagaskránni. Skattstjórinn í Reykjavík taldi gerðarpóla til tekna á árinu 1941 mismuninn á söluverði og nafnverði bréfanna og lagði á hann tekju- og eignarskatt og stríðsgróðaskatt samkv. því. Þessu vill gerðarpóli ekki hlíta og hefur því lagt málið undir úrskurð fógataréttarins.

Ákvæðin um hlutabréf, sölu þeirra, arð o. fl. er að finna í 7. gr., d-lið, tekju- og eignarskattslaganna nr. 6 9. jan. 1935, sbr. l. 20/1942, 2. gr. Samkv. því skal telja til arðs af hlutabréfum:

1. Venjulega arðsúthlutun.
2. Úthlutun frihlutabréfa.
3. Úthlutun til hluthafa við félagsslit umfram upphaflegt fjárframlag (nafnverð, l. 20/1942, 2. gr.).
4. Sérhverja aðra afhendingu verðmæta til hluthafa, er telja verður sem tekjur af hlutaeign þeirra.

Töluliðirnir 1 og 2 koma bersýnilega ekki hér til álita og ekki heldur 4, þar eð hér er um sölu hlutabréfa að ræða, en ekki afhendingu frá félaginu sjálfu. Spursmál er þá aðeins um tölulið 3, hvort hann tekur til þess tilviks, er hér um ræðir.

Tekju- og eignarskattslögin gefa enga skýrgreiningu á því, hvað telja beri félagsslit í merkingu þeirra laga, og verður því að álita,

að átt sé við skýrgreiningu félagaréttarins á hugtakinu. Ákvæðin um félagsslit hlutafélaga eru í VII. kafla hlutafélagslaganna nr. 77 27. júní 1921. Í 38. gr. þeirra laga segir, að slíta skuli hlutafélagi, ef hluthafar verði færri en 5, en þó eigi þetta ekki við, „ef annað félag . . . , sem lög þessi taka til, verður eigandi að öllum hlutabréfum félagsins.“ Í tilfelli því, sem hér um ræðir, hefði hinn nýi kaupandi því getað haldið áfram rekstri Eimskipafélagsins Ísafoldar h/f. sjálfstæðum, án þess að um félagsslit hefði verið að ræða, og enda þótt félagið hafi ekki horfið að því ráði, var skýlaus heimild til þess fyrir hendi, og getur það engu skipt seljendur hlutabréfanna, hvor kosturinn tekinn var. Að visu hefur því verið haldið fram, að þar sem hluthafar Eimskipafélagsins Ísafoldar h/f. hafi ekki aðeins selt þau hlutabréf, er þeir áttu persónulega, heldur einnig þau bréf, er félagið átti sjálft, horfi málið öðruvísi við en ella, og gefi það atriði ótvírætt í skyn, að um eiginleg félagsslit hafi verið að ræða. Á þetta verður þó ekki fallizt. Hlutafélagalögin gera að sjálfsgöðu greinarmun á hlutabréfaeign og eignum félagsins sjálfs, eins og sést á samanburði á 38. gr. og 42. gr. hlutafélagalaganna. Hér var ekki um að ræða sölu eigna félagsins, heldur aðeins um sölu hlutabréfanna til aðilja, sem fullnægði skilyrðum 3. mgr. 38. gr. nefndra laga.

Þá hefur því verið haldið fram, að seljendur hlutabréfanna hafi verið „mala fide“ við kaupsamningsgerðina, þar eð þeir hafi hlotið að sjá, að kaupandi mundi vegna sérstöðu sinnar um skattgreiðslur undir engum kringumstæðum halda rekstri Eimskipafélagsins Ísafoldar h/f. sérstæðum, og kaupin hafi því verið gerð með þeim hætti, sem áður var lýst, til þess að komast hjá skattgreiðslum, sem af venjulegum félagsslitum mundi leiða. Þessu atriði hefur verið mótmælt sérstaklega, og þar eð ekkert hefur komið fram í málinu, sem styður þessa staðhæfingu, og kaupandi hlutabréfanna hafði samkv. framanrituðu rétt til þess að halda rekstri Eimskipafélagsins Ísafoldar h/f. áfram sérstæðum, verður það atriði ekki tekið til greina.

Niðurstaðan hér í réttinum verður þá sú, að hið umbeðna lög-tak skal ekki ná fram að ganga. Eftir atvikum þykir rétt, að máls-kostnaður falli niður.

Því úrskurðast:

Hið umbeðna lög-tak skal ekki ná fram að ganga. Málskostnaður fellur niður.